

ממירין, כמבואר לעיל במשנה [יג א]

ג. ומקדישין איברין ועוברין, (139) אבל לא ממירין, כמבואר לעיל [י ב] שאי אפשר להתפיס תמורה על איבר של חולין, ולומר שאבר זה הוא תמורת הבהמה, וזו היא שיטת רבי יהודה, וכן אי אפשר להתפיס עובר של חולין בהקדש. (140)

המקדיש בהמה תמימה ואחר כך נפל בה מום, קדושתה חמורה שאפילו אם יפדוה אין לה אלא היתר אכילה, ואסור לגוזה ולעבוד בה. אבל המקדיש בהמה בעלת מום, ש"קדם מומן להקדשן", קדושתה קלה, והיא יוצאת לחולין על ידי פדייה, ומותרת בגיזה ועבודה.

מה שאין כן הממיר בהמת חולין בעלת מום בבהמה תמימה של קודש, שקדושתה חמורה כמקדיש בהמה תמימה, ואינה יוצאה לחולין לגיזה ועבודה, ואין קדושתה קלה כמקדיש בעלת מום.

חומר בתמורה מבקדשים:

א. שהקדושה, כלומר, קדושת תמורה (141) חלה על בעלת מום קבוע.

ב. ואינה יוצאה לחולין

להגזז ולהעבד. לפי שגילתה התורה גבי י-א תמורה שאפילו אם קדם מומן להקדשן נתפסת עליהן קדושת תמורה, שנאמר [שם] "טוב ברע ורע בטוב", ו"רע" היינו בהמה בעלת מום, כמבואר לעיל [ט א].

רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אמרה התורה "והיה הוא ותמורתו יהיה קודש", ודרשינן "יהיה": עשה [עשתה התורה, כלומר, ריבתה התורה] שונג כמזיד בתמורה, ולא עשה שונג כמזיד במוקדשין, ויבואר בגמרא.

עד כאן שנינו (142) את ההבדלים שבין תמורה לתחילת הקדש, ועתה מבארת המשנה במה קדשים ותמורה שוים:

רבי אלעזר אומר: הכלאים, בהמה שנולדה מהכלאת עז ורחל, וחטרפה, בהמה שנטרפה, ויוצא דופן, שנתקשה אמה בלידתה, וחתך בטן האם והוציא הולד דרך הדופן, וטמטום, שאינו ניכר אם הוא זכר או נקבה, (143) ואדרוגינום, שיש לו זכרות ונקבות-

לא קדושיין בתמורה, שאם המירו אותם בהיותן חולין בבהמת קדשים, לא נתפסת עליהן קדושת תמורה, אף על פי שתמורה חלה על בעלת מום.

ולא מקדישיין, אם הן קדושיין, אין מתפיסין בהן בהמת חולין אחרת בקדושת תמורה.

142. על פי הגר"א.

139. גירסת המשנה ורש"י.

143. הגמרא במסכת בכורות [מב א] מקשה לדעת רב חסדא הסובר שטומטום הינו ספק זכר וספק נקבה [ואינו בריה בפני עצמו], למה אינו קדוש לשלמים ממה נפשך, בין אם הוא זכר בין אם הוא נקבה?

140. עיין רש"י ותוס' יום טוב וקול הרמ"ז ותפארת ישראל, ועוד מפרשים. וכבר נשנו הדברים בסוגיא שם.

141. גירסת המשנה, והשיטה מקובצת גורס: שהתמורה.